

TZURIA

19 BUTLLETÍ
QUADRIMESTRAL
MAIG-AGOST 2023

**III Jornades d'Economia Circular
D'itineraris botànics i accions per
la naturalesa
Activitats i col·leccionables
Preparant el parc per a l'estiu**

Parcs Naturals
de la Comunitat Valenciana

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
del túria

índex

03

EDITORIAL

III Jornades d'Economia Circular

04

EL TÚRIA DES DE DINS

Itinerari interpretatiu al Parc Natural del Túria

05

AMB CÀMERA I LUPA

La marieta, un xicotet escarabat amb molt de caràcter

06

EDUCACIÓ AMBIENTAL AL PODER

- 21 accions pel Túria de l'IES El Quint
- Activitats d'interpretació del patrimoni
- Col·leccionables

13

CONSERVACIÓ EN ACCIÓ

- Adequació de les zones de major afluença per al bany
- Reg de plantacions
- Conservació del patrimoni cultural

III JORNADES D'ECONOMIA CIRCULAR

El passat 27 d'abril es va celebrar al Parc Natural del Túria la III Jornada d'Economia Circular, una reunió entre parcs naturals de la Comunitat Valenciana l'objectiu de la qual va ser la transferència de coneixements sobre l'aprofitament de la canya i la reutilització d'altres materials per a la creació d'elements d'ús públic.

Per a aquesta jornada es va comptar amb la participació de les brigades i educadors ambientals dels parcs naturals de: Santa Pola, Serra Gelada, Penyal d'Ifac, el Montgó, Marjal de Pego-Oliva, l'Albufera i la Serra de Calderona; així com de personal del Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana, i del servei d'aiguamolls.

Durant el matí es van realitzar 4 tallers:

- Feixos per a arcs i canyes
- Elements d'ús públic amb materials reutilitzats
- Usos de fusta de palet per a caixes niu
- Creació d'un Dom

EL TÚRIA DES DE DINS

ITINERARI INTERPRETATIU AL PARC NATURAL DEL TÚRIA

L'IES les Rodanes, situat a Vilamarxant, va apadrinar en el curs 2021-2022 una parcel·la en la riba del riu Túria, dins del projecte d'educació ambiental "Apadrinament de les riberes del Túria". Des de llavors, els alumnes de l'institut han estat realitzant diferents accions en la seua parcel·la, des de la repoblació amb espècies de ribera, el manteniment d'aquestes plantes o la col·locació de caixes niu per a afavorir la presència d'ocells.

Durant aquest curs 2022-23 els alumnes de 1r de l'ESO s'han centrat en dissenyar i realitzar un itinerari botànic per la seua parcel·la. Per a això han creat fitxes informatives de les espècies plantades i una web en la qual es condensa la informació.

Així, al llarg de l'itinerari el visitant trobarà pals de fusta de metre i mig prop de determinades espècies vegetals i amb codis QR que li dirigiran directament a les fitxes informatives creades pels alumnes.

Nom en valencià: Salix
Nom en castellà: Sauce
Nom científic: Salix alba

Descripció: És tracta d'un arbre de fulla caduca que pot arribar a 12-20 metres. Té una tija benzosa arrodonida, grims vermells de fulla groguenca. Còpia allargada i irregular, consistència per nombroses branques bàsiques i flexibles de fulla llisa i costura, venada i alternada. D'on surten ramificacions més o menys penjants amb indumentari savi i glabre.

Hàbitat: Creix prop de rius o llacunes i en altituds que van des del nivell del mar fins als 2.000 metres, en solcs i riuets.

Ús tradicional: L'escorça de salze ha sigut emprada en artells i banyes d'Alacant, Sumbria i l'egipte com un remedi contra els dolors i la febre.

Fulla **Flor**

Per a accedir a la web de l'itinerari punxa ací

AMB CÀMERA I LUPA

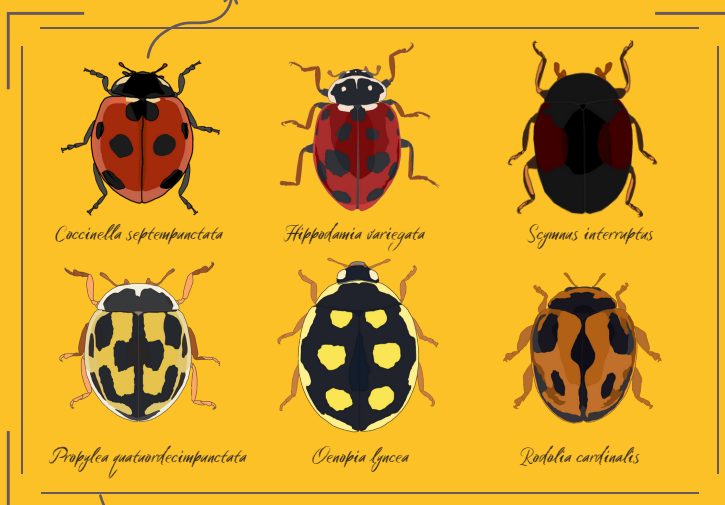

LA MARIETA, UN XICOTET ESCARABAT AMB MOLT DE CARÀCTER

Les comunament anomenades marietes són uns escarabats de la família Coccinellidae.

Es caracteritzen per ser xicotets (no més de 10 mm de longitud) i tindre el cos arredonit. Normalment presenten colors cridaners per a advertir del seu mal sabor i així allunyar als seus possibles depredadors.

Encara que la més coneguda és aquesta...

... existeixen moltes espècies de marietes amb diferents colors i patrons

Però, **ATENCIÓ!**

Hi ha altres animals que poden semblar marietes, però no ho són... com aquest escarabat de la família Chrysomelidae

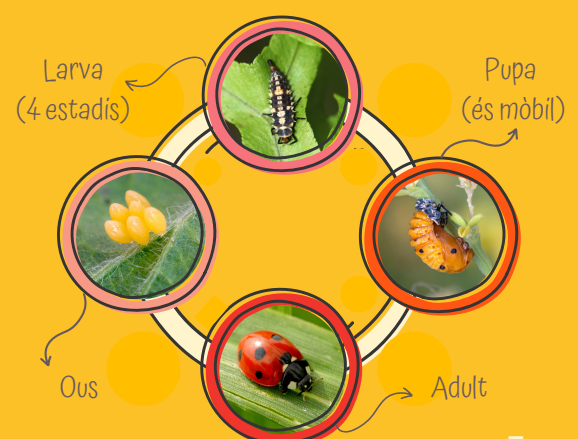

I al contrari que les marietes, s'alimenta de les plantes (és herbívor)

Quasi totes les marietes són depredadores, tant els adults com les larves. De fet, algunes de les seues preses són espècies considerades plaga per als cultius, com els pugons, els àcars o les larves de mosques... Per això, les marietes són molt apreciades en el control biològic de plagues.

No obstant això, la destrucció dels seus hàbitats, els canvis en l'ús del sòl (com l'abandó de l'agricultura tradicional), l'ús de químics fitosanitaris, la presència d'espècies exòtiques invasores o el canvi climàtic poden posar en perill la seua supervivència.

CICLE DE VIDA

EDUCACIÓ AMBIENTAL AL PODER

21 ACCIONS PEL TÚRIA DE L'IES EL QUINT

CARMEN BONET ESCANDELL

PROFESSORA DEL DEPARTAMENT DE BIOLOGIA I GEOLOGIA DE L'IES EL QUINT
COORDINADORA DE PROJECTE DE CENTRE "RIU TÚRIA, AULA INTEGRAL"

L'IES El Quint i el Parc Natural del Túria compartim l'objectiu de convertir la conservació del medi, natural i social, en un hàbit de la nostra vida. Segons l'article titulat L'hàbit (William James, 1887) es necessiten 21 dies (accions) per a formar un nou hàbit. Per aquest motiu, l'IES El Quint desenvolupa des de fa 14 cursos acadèmics el Projecte de centre «**Riu Túria, Aula Integral**» al que li han donat un caire interdisciplinari. L'alumne és el protagonista, participa en totes les activitats que s'organitzen, i es treballa el recurs del riu i els seus ecosistemes des de tots els departaments i assignatures que s'imparteixen. Les activitats realitzades han tractat aspectes tan diversos com la investigació, la conservació o la comunicació, entre altres, i han sigut planificades des de començament de curs dins del Projecte del riu.

Les accions dutes a terme per l'IES El Quint dins d'aquest Projecte durant el curs 2022-23:

1 REUNIÓ DE COORDINACIÓ DE DEPARTAMENTS

2 INSPECCIÓ DE TARDOR (QUALITAT DE L'AIGUA)

3 RECOLLIDA DE RESIDUS

4 REG DE PLANTACIONS

5 ITINERARI EN BICICLETA

6 REVISIÓ DE CAIXA NIU DEL PROJECTE NATURA

EDUCACIÓ AMBIENTAL AL PODER

21 ACCIONS PEL TÚRIA DE L'IES EL QUINT

7 INSTAL·LACIÓ DE NOVES CAIXES NIU

8

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE "RIU TÚRIA. AULA INTEGRAL" DINS DEL PAF (PROJECTE ANUAL DE FORMACIÓ DE CENTRES)

9 SEGUIMENT CAIXES DE RATES PENADES

10 REPOBLACIÓ AMB ESPÈCIES DE RIBERA

11 PREPARACIÓ D'ESTAQUES DE XOPS

12 REACTIVACIÓ DE L'ESTACIÓ METEOROLÒGICA DIGITAL DEL CENTRE

13 JORNADA D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA FUNDACIÓ LIMNE

14 ESTUDI DELS PONTS VELL, NOU, DE FUSTA I DEL BARRANC DE LES MONGES

15

VISITA DEL NATURALISTA MANOLO AMBOU: XARRADA I EXPOSICIÓ D'AUS I MAMÍFERS

16

EXPOSICIONS EN GRUPS SOBRE DIFERENTS ASPECTES DEL PARC NATURAL DEL TÚRIA EN ANGLÈS

17

INSPECCIÓ DE PRIMAVERA (QUALITAT DE L'AIGUA)

18

ELABORACIÓ D'UN BLOG DE LES ACTIVITATS EDUCATIVES I AMBIENTALS REALITZADES EL CURS 22-23

19

PUBLICACIÓ A LA WEB DEL CENTRE DE LA INFORMACIÓ DEL PROJECTE "RIU TÚRIA. AULA INTEGRAL"

20

INSTAL·LACIÓ DE DOS EIXAMS D'ABELLES PER A LA PRODUCCIÓ D'APICULTURA

21

BAIXADA EN PIRAGUA DE VILAMARXANT A RIBA-ROJA DE TÚRIA PEL DIA MUNDIAL DEL MEDI AMBIENT

EDUCACIÓ AMBIENTAL AL PODER

ACTIVITATS D'INTERPRETACIÓ DEL PATRIMONI

Dia Europeu dels parc naturals

El passat 24 de maig es va celebrar el Dia Europeu dels Parcs Naturals, per a celebrar la creació del primer Parc Natural a Europa (Suècia, 1909). Per això, diversos espais naturals van organitzar diferents activitats de commemoració. Des del Parc Natural del Túria ens unim a la celebració amb dues activitats.

Els nostres amics els amfibis

Els amfibis són un xicotet grup de vertebrats, que per la naturalesa riparia, unit a l'abundància de barrancs i rambles del Parc, són molt abundants. Els participants van poder veure'ls i sentir-los en el seu medi natural, és de destacar la dificultat d'enguany per a trobar barrancs i rambles amb aigua per la dura sequera que estem patint. Durant la sequera la majoria dels amfibis s'amaguen i esperen èpoques de pluges per a eixir, alimentar-se i reproduir-se.

Recorrent el Túria: Torre de Felx

Amb motiu de la celebració del Dia Europeu dels Parc Naturals, el diumenge 21 de maig el Parc Natural del Túria va dur a terme un xicotet recorregut al costat del riu Túria en el qual es va poder conèixer l'entorn del Parc Natural, a més dels múltiples beneficis que ens ofereix la naturalesa per a la nostra salut.

Xicotets grans depredadors

L'aigua és font de vida, i un grup de gran importància pel seu paper com a depredadors en l'ecosistema són els odonats, o espiadimonis i libèl·lules.

El 2 de juliol es va realitzar un taller de odonats a l'entorn del centre de visitants de Vilamarxant. A les ribes del riu aconseguim localitzar diverses larves de libèl·lules, així com diverses exúvies (la pell que deixen arrere les libèl·lules en la seua última muda). A més, vam tindre el plaer de gaudir del vol de diverses espècies d'espiadimonis.

EDUCACIÓ AMBIENTAL AL PODER

ACTIVITATS D'INTERPRETACIÓ DEL PATRIMONI

Gimcana al Túria!

A qui no li agrada jugar? El joc, a més de ser divertit ens ajuda a aprendre sense tot just adonar-nos. Però cap joguet, aparell electrònic o dispositiu informàtic pot oferir-nos la varietat d'estímuls i sensacions com ho fa la naturalesa.

El dissabte 15 de juliol el Parc Natural del Túria va organitzar una activitat interpretativa, una gimcana, per a descobrir jugant tot el patrimoni natural que amaga aquest espai natural protegit.

La nit és necessària: el cel del PN del Túria

La contaminació lumínica és una gran desconeguda en la societat actual. S'ha demostrat que genera impactes negatius en la fauna i també en les persones, i amb aquestes jornades es pretén donar a conèixer un problema molt estès i alhora desconegut.

Els participants van poder conèixer el problema gràcies a la participació del Dr. Àngel Morales Rubio, pertanyent al departament de Química Analítica i pel Dr. Enric Marco del departament d'Astronomia i Astrofísica, tots dos de la Universitat de València. A més a més es va dur a terme una observació astronòmica a l'Àrea Recreativa de Pelma.

EDUCACIÓ AMBIENTAL AL PODER

ALTRES ACTIVITATS D'INTERPRETACIÓ DEL PATRIMONI

Fira del comerç 2023 Riba-Roja de Túria

Un any més com és habitual l'equip del Parc Natural del Túria va ser present en la Fira del Comerç i Fira d'Associacions a Riba-roja de Túria, en els dos esdeveniments vam poder compartir estand amb la Coordinadora en Defensa dels Boscos del Túria i amb l'àrea d'Ecoriba de l'Ajuntament de Riba-roja de Túria.

Fira de les associacions 2023 Riba-Roja de Túria

Amb la presència en aquests esdeveniments es duu a terme una acció de difusió dels valors naturals del Parc, de les infraestructures d'ús públic i també es donen a conèixer els productes i empreses que tenen llicència d'ús de la marca de Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana per al Parc Natural, oli, anous, activitats de turisme de naturalesa,...

Benvinguda als nous socis de la Coordinadora en Defensa dels Boscos del Túria

El passat 24 de juny, al centre de visitants del parc es va celebrar una reunió de benvinguda per als nous socis de l'associació la Coordinadora. En ella els van explicar els objectius de l'associació, així com algun dels seus projectes. Benvinguts!

Jornada de la Cruz Roja sobre voluntariat ambiental i prevenció d'incendis

L'1 de juliol, Cruz Roja de la Pobla de Vallbona va organitzar una jornada per als voluntaris que duran a terme les activitats de prevenció d'incendis forestals i protecció de la naturalesa durant l'estiu. A més, des del parc els acompanyarem en un xicotet recorregut interpretatiu per a conèixer l'entorn i els projectes que realitzem.

COL·LECCIONABLES

LLIRI GROC

Iris pseudacorus

- Herba perenne
- Altura: fins a 1,2 m
- Euroasiàtica, però introduïda a Amèrica, Austràlia i Nova Zelanda
- Associada a ambients aquàtics. En sòls inundats, rius, barrancs i llacs

- Fulles acintades, primes i amb el nervi central ben marcat. Disposades de manera alterna en la tija principal
- Flors grogues i grans, de fins a 10 cm, al final de la tija. Floreix d'abril a juliol
- Fruits: càpsules allargades i anguloses amb nombroses llavors

! Molt usada en restauració d'ambients aquàtics, i en jardineria. Té propietats astringents, diürètiques i laxatives

SERP BLANCA

Elaphe scalaris

- Rèptil, Colubridae
- Longitud: fins a 150 cm
- Diürna i terrestre

- Activa tot l'any, però amb pics a la tardor i primavera
- S'alimenta de xicotets mamífers, però també d'ocells, invertebrats i d'altres rèptils. No és verinosa, i mata a les seues preses per escanyament

Escates cefàliques grans i pupil·les redones (és una colobra, no un escurçó!)

- Còpula a la primavera. Els nounats naixen a la tardor, i aconsegueixen la maduresa sexual després d'uns quatre anys

Juvenils clars, amb un antifaç negre des de darrere dels ulls a la boca. Dorsalment amb dues línies negres i perpendicularment multitud de línies transversals (com una escala)

Adults amb una coloració groguenca o marró i amb solament les dues línies fosques dorsals

! Amenaces: degradació i transformació dels hàbitats; atropellaments i reducció de les seues preses

CONSERVACIÓ EN ACCIÓ

ADEQUACIÓ DE LES ZONES DE MAJOR AFLUÈNCIA PER AL BANY

Davant l'arribada de l'època de major ús públic en la ribera del riu Túria, les brigades del Parc Natural duen a terme diverses actuacions, coordinades sempre amb els ajuntaments del parc, amb l'objectiu de facilitar i ordenar els usos més comuns de l'estiu i per tant minimitzar els possibles impactes negatius que aquestes solen comportar.

Per això, es duen a terme desbrossaments de les platges fluvials, s'adeqüen els aparcaments en l'accés d'aquestes àrees i es tanquen accessos al riu a vehicles de motor, de manera que alhora que queden habilitades per a l'ús públic, es concentra aquest ús en zones que es poden vigilar pels mitjans de prevenció d'incendis i agents de l'autoritat, i es minimitzen les zones de concentració de fem i les molèsties a la fauna en la ribera del riu.

CONSERVACIÓ EN ACCIÓ

REG DE PLANTACIONS

La regeneració de les zones degradades a la ribera del Túria, implica una primera fase en la qual la retirada d'espècies invasores (*Arundo donax*) és fonamental per a poder iniciar la restauració ambiental.

Una vegada controlada la invasió, la regeneració de la ribera comporta un procés lent de diversos anys fins a la consolidació d'un nou estrat vegetal d'arbres i arbustos que, amb el pas del temps, conformaran el nou bosc de ribera, recuperant l'antic bosc que van conèixer els primers pobladors del Túria.

Un pas fonamental per a dur a terme la recuperació de l'ecosistema és cuidar les plantacions, sobretot durant l'estiu, on aquesta acció és prioritària, cada vegada més amb la successió de períodes tòrrids de calor on les temperatures superen els 40°C diversos dies seguits. Els regs d'auxili suposen la supervivència d'una bona part dels plançons que es van plantar a la fi de l'hivern i a la primavera.

Les brigades del Parc Natural dediquen a juliol i a agost nombroses jornades al reg de les plantacions, garantint la supervivència dels plançons i el procés de regeneració de l'antic bosc de ribera.

CONSERVACIÓ EN ACCIÓ

CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL

En la ribera del riu a Pedralba, aigües avall de la "Presa de Pedralba" Assut, que deriva les aigües del Túria cap a la Central Hidroelèctrica de la Pea, els visitants podien veure, si els cridava l'atenció, una gran pedra d'aproximadament 2 metres d'alt i 1,5 metres d'ample, amb cantons molt ben definits i la disposició dels quals deixa entendre que no es troba al lloc de manera natural.

Gràcies a l'estudi d'historiadors vam conèixer que aquest element forma part d'una infraestructura romana per a conduir l'aigua del riu Túria a molts quilòmetres de distància. En desbrossar la ribera es podien observar més grans pedres, que formaven part del que en el seu moment va ser un gran aqüeducte que portava aigua del riu des del naixement cap a València, i que creuava el llit del riu en eixe lloc.

La brigada ha dut a terme el desbrossament de canyar i la col·locació de lones opaques per a controlar el canyar i deixar visibles tots els elements encara presents en el lloc del que va ser una de les més grans obres de la enginyeria hidràulica de la Península Ibèrica.

Una de les labors de les brigades del Parc Natural consisteix a dur a terme treballs per a mantindre i fer visitables nombrosos elements del patrimoni arquitectònic-cultural que a vegades romanen amagades i només són conegudes pels vilatans del lloc on es troben.

**EDICIÓ: Equip Tècnic del Parc
Natural del Túria**

WEB Parc Natural

**¿VOLS COL-LABORAR AMB
NOSALTRES?**

Envia'ns els teus articles a:

parque_turia@gva.es

CENTRE DE VISITANTS DEL PARC NATURAL DEL TÚRIA

CV-50 PK 87,200. Pont de la Barca. Vilamarxant

Telf. 96 271 87 15 / 660 127 250

E-mail oficina: parque_turia@gva.es

**GENERALITAT
VALENCIANA**

**TOTS
A UNA
veu**

parc natural
del túria

